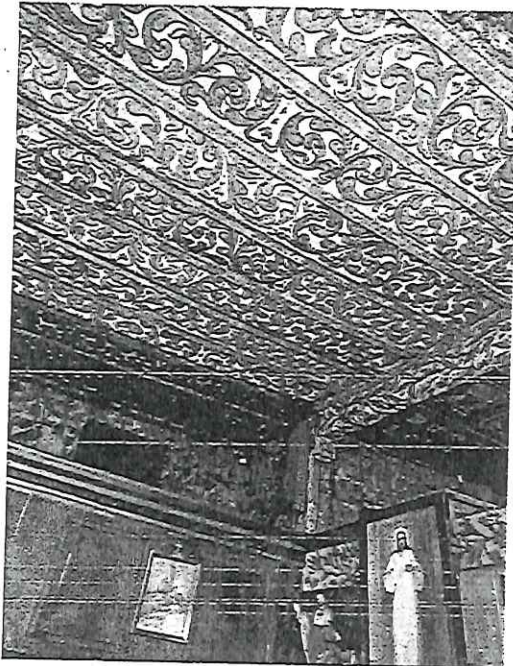
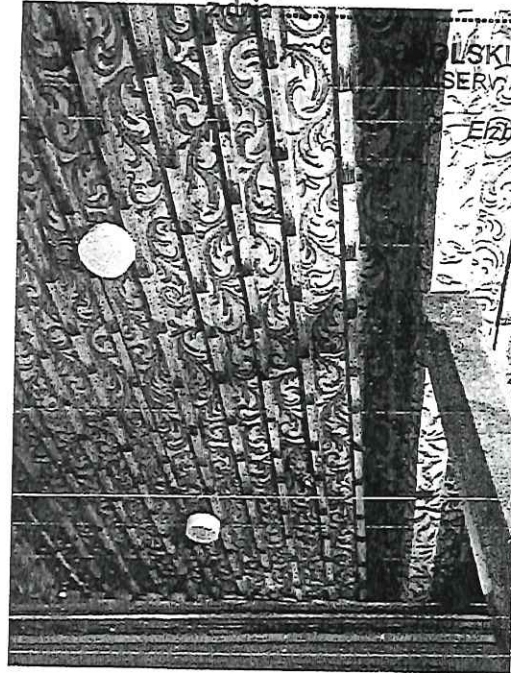

16 MAR. 2023

OPOLSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Ewelina Molak

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

Strop polichromowany

Adres obiektu: Kościół p.w. Narodzenia NMP w
Brzezinkach, gmina Wołczyn

Właściciel: Parafia Rzymskokatolicka p.w. NMP
Niepokalanie Początej, ul. Kościelna 2
46-250 Wołczyn

Opracowanie: Dorota Gryczewska -
dyplomowany konserwator zabytków

Brzezinki, luty 2023

Fragment malowidła- widoczne ubytki i odspojenia warstwy malarskiej

Fragment malowidła- widoczne ubytki i odspojenia warstwy malarskiej

*Opracowanie: Dorota Gryczowska
projekt chroniony prawem autorskim*

RODZAJ OBIEKTU	Strop polichromowany
TEMAT	Wici roślinne oraz dekoracja o motywach kasetonowych
AUTOR, WARSZTAT, SZKOŁA	Michał Glomb
SYGNATURA	-
INSKRYPCJE	Nad chórem muzycznym Michael Glomb Organist 26(?) Juny 1776
DATOWANIE	1693, 1776
POCHODZENIE	Polska
LOKALIZACJA	Kościół p.w. Narodzenia NMP w Brzezinkach , gmina Wołczyn
TECHNIKA	Strop drewniany, malowany w schematyczne wici roślinne i dekorację geometryzującą w prezbiterium
WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE I REMONTY	1980 – Aleksander Mitka
WCZEŚNIEJSZE DOKUMENTACJE	Brak danych

SPIS TREŚCI

A. OPIS OBIEKTU.....	3
A.1. Krótki rys historyczny.....	3
A.2. Krótki opis obiektu.....	3
A.3. Fotograficzna dokumentacja stanu zachowania.....	5
B. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH.....	18
B.1. Stan zachowania i przyczyny zniszczeń.....	18
B.2. Warunki przechowywania.....	19
B.3. Założenia planowanych zabiegów konserwatorskich.....	19
B.3. Wskazanie przewidzianych do wykonania czynności, z podaniem metod, materiałów i technik (proponowany program prac konserwatorskich).....	20

A. OPIS OBIEKTU

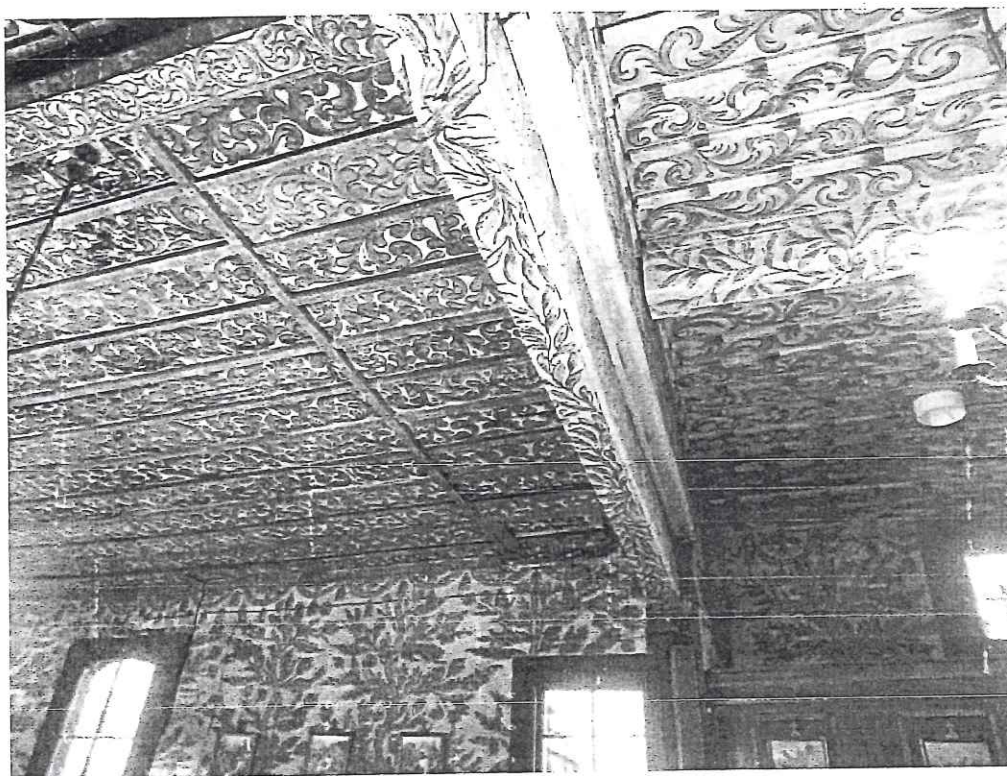
A.1. Krótki rys historyczny

Kościół został wzniesiony przez ewangelików ok. 1550 r., na miejscu poprzedniego i rozbudowany w 1693 roku. Według niektórych autorów - wieżę dobudowano w 1725 r. Orientowany, konstrukcji zrębowej. Krótkie prezbiterium zamknięte trójbocznie, przy nim zakrystia od północy. Nawa szersza zbliżona do kwadratu, przedłużona ku zachodowi szersza i wyższa przestrzenia mieszcząca chór muzyczny. Od południa i zachodu kruchty. Tęcza o wystroju prostokątnym, wewnątrz nakryte stropem płaskim z podciągami wzdłużnym na osi w nawie. Chór muzyczny przedłużony emporami od strony południowej, wsparty na trzech słupach. Okna z łukiem spłaszczonym. Bramy w ogrodzeniu otaczającym teren kościoła zostały wykonane przez Michała Bieńka (Bienaka) z Nagodowic: zachodnia w 1753 r., wschodnia, dwuprzejazdowa, w 1754 roku. Do 1945 r. kościół pełnił funkcję świątyni ewangelickiej, obecnie rzymsko - katolicki, filialny w parafii pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Wołczynie. W 1994 r. kościół padł ofiarą kradzieży, podczas której zaginęły rzeźby z gotyckiego tryptyku (1400-1420), obecnie zastąpione replikami. Kościół był wielokrotnie remontowany. (podano za: zabytek.pl)

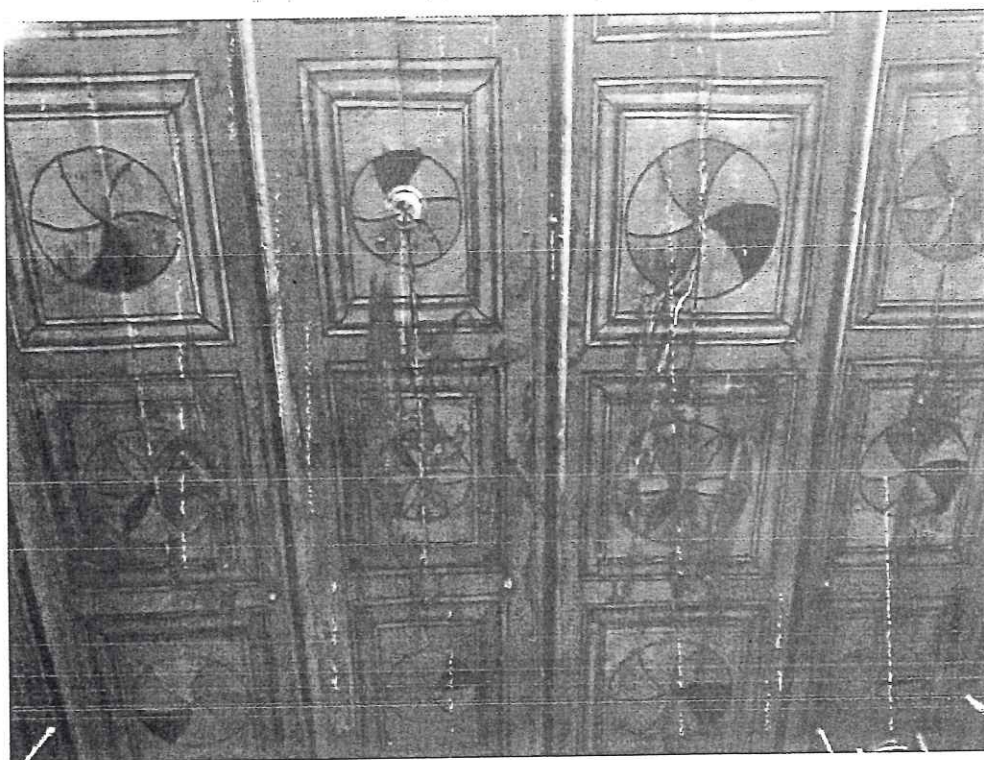
A.2. Krótki opis obiektu

Na stropie zachowana polichromia ornamentalna. W prezbiterium dekoracja z 1693 o motywach kasetonowych z prymitywnymi cyrkłowymi rozetami. Na stropie nawy dekoracja o motywach roślinnych wykonana w 1776 roku przez Michała Glomba-miejscowego organistę i malarza amatora. Nad chórem muzycznym kartusz z podpisem malarza i datą

Malowidła wykazane schematycznie w kolorze niebiesko- czerwonym. W prezbiterium jasnoniebieskie kasetony na czerwonym tle. We wnętrzu kasetonu rozety w kolorze niebiesko- czerwono -granatowym.

Fragment stropu widok ogólny

Fragment stropu w prezbiterium- widoczna duża ilość plam po zaciekach

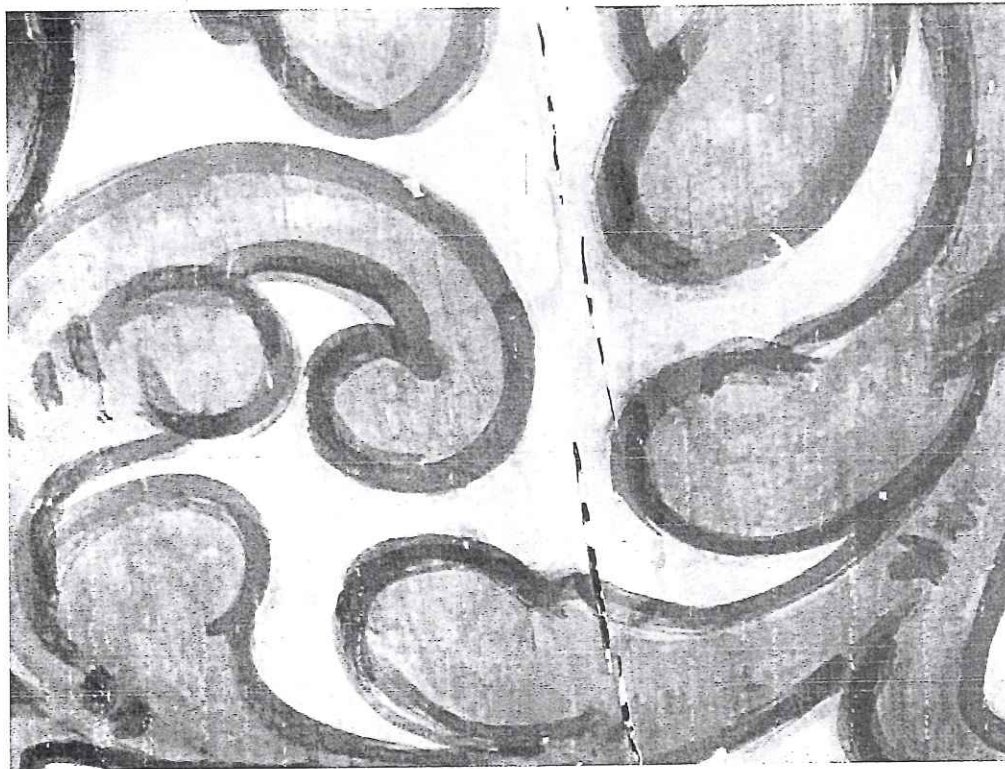
Fragment stropu widoczne zniszczenia warstwy malarskiej

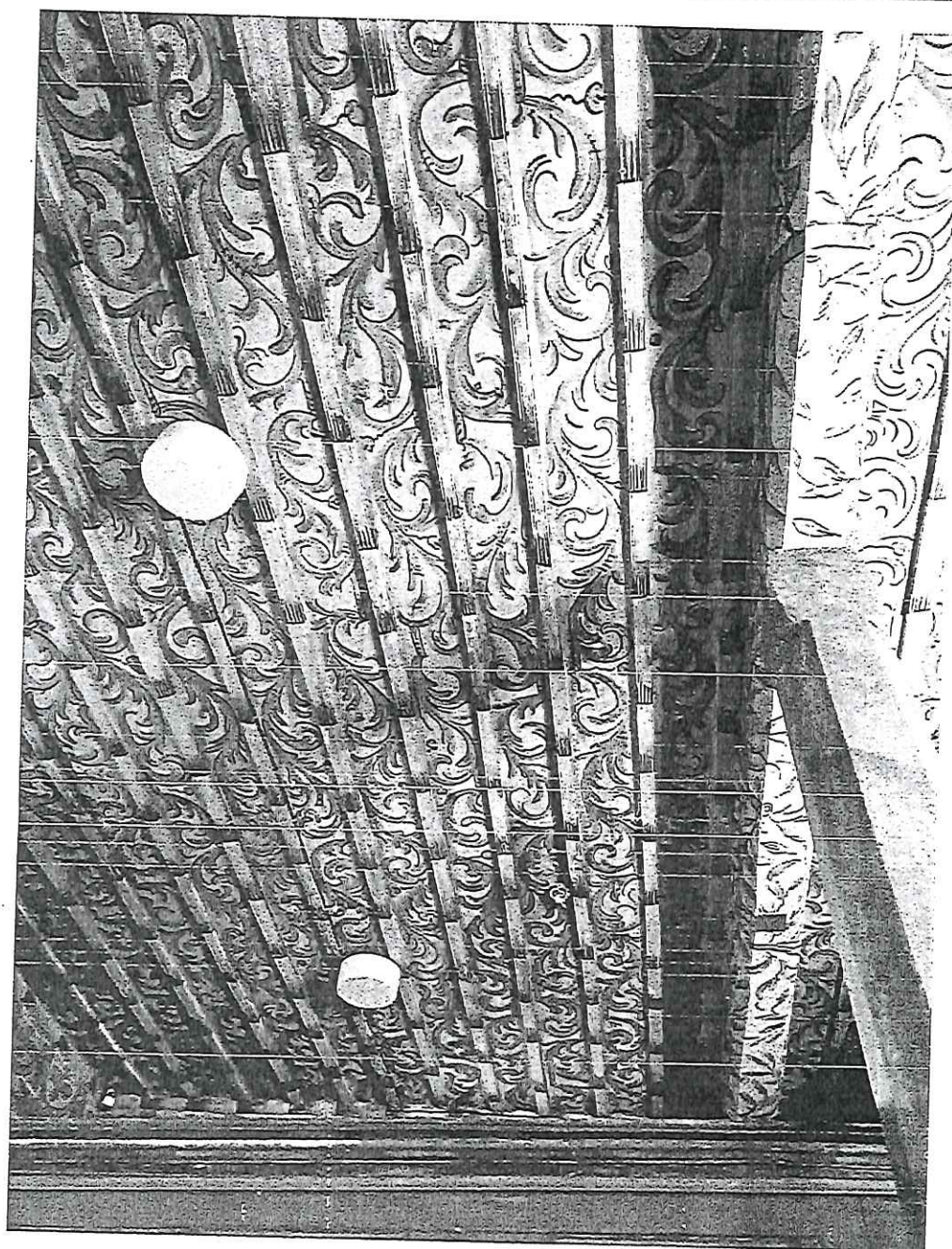
Fragment wnętrza z inskrypcją i podpisem autora malowideł

Fragment stropu- widoczne przemalowania w miejscach ubytków

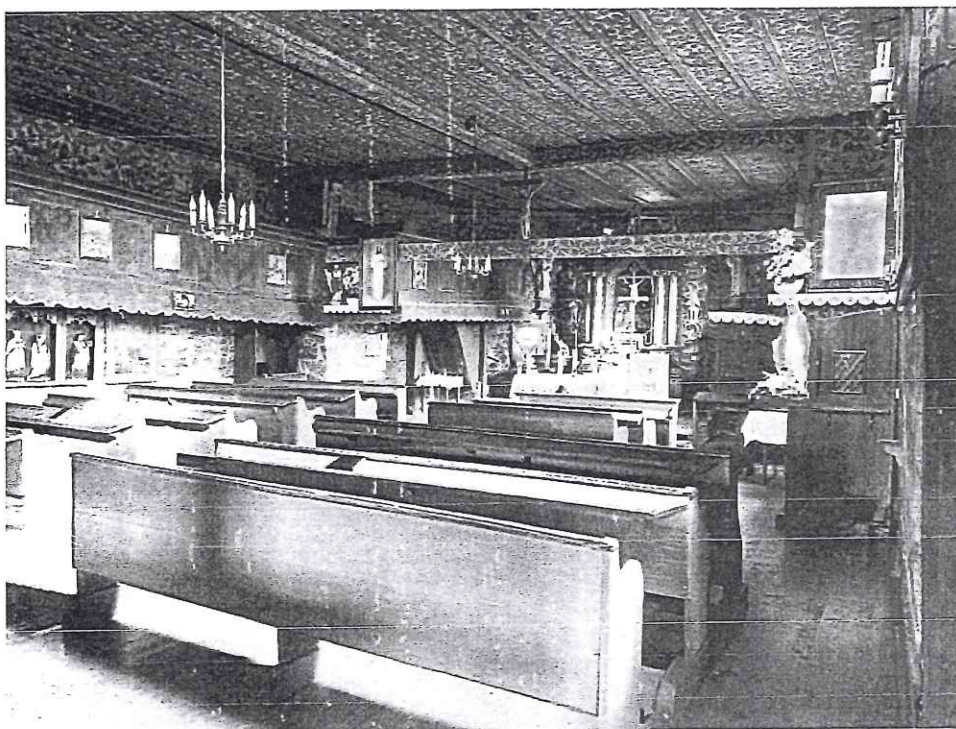

Widoczne niewielkie plamy po zaciekach

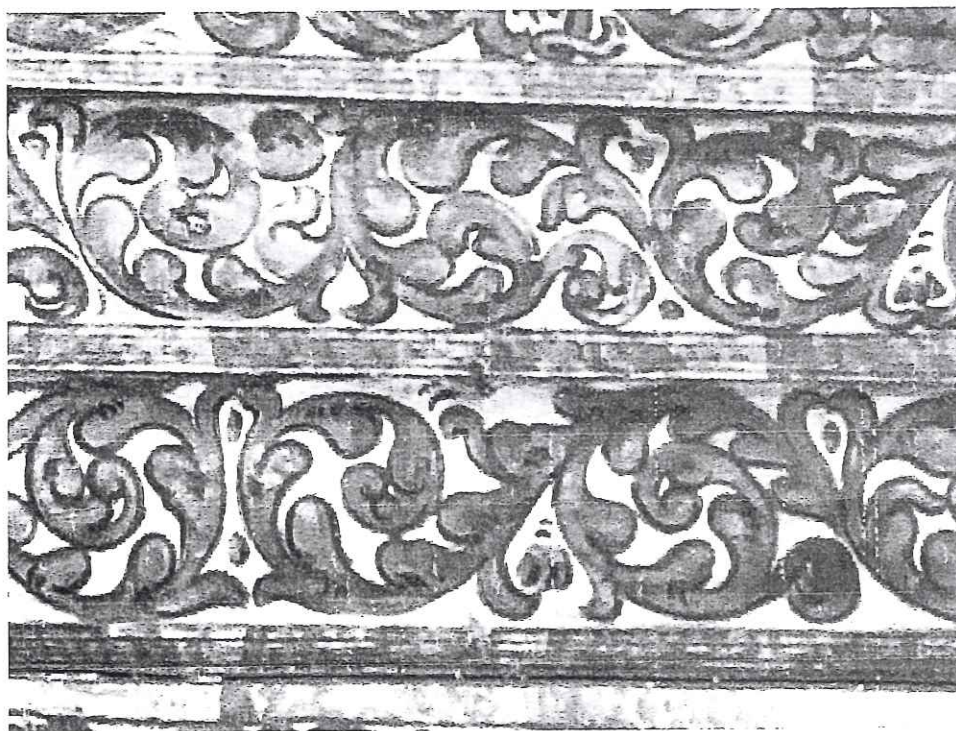

Fragment stropu nad chórem

A.3. Fotograficzna dokumentacja stanu zachowania

Wnętrze- widok ogólny

Fragment malowidła w nawie- widok ogólny

Data i podpis autora prac konserwatorskich

B. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

B.1. Stan zachowania i przyczyny zniszczeń

Strop- malowidła

Stropy w nawie i prezbiterium w stanie średnim i dobrym. Deski w stanie dobrym. Gdziekolwiek widoczne pęknięcia liniowe, które wynikają z pracy drewna i są zniszczeniami naturalnymi. Nie zauważono zniszczeń powstałych w wyniku działania drewnojadów, niemniej nie można ich wykluczyć.

Spękania i niewielkie ubytki również w miejscach polichromii. Polichromia w prezbiterium w stanie gorszym. Widoczne duże fragmenty z zaciekami, lekko popękane i miejscami odspojone. W nawie ilość zacieków znacznie mniejsza, występująca

sporadycznie. Gdziekolwiek widoczne fragmenty złuszczonej polichromii. W kilku miejscach widoczne uzupełnienia wykonane prawdopodobnie w czasie ostatniej konserwacji. Uzupełnienia zmieniły lekko kolor przez co stały się nieco bardziej widoczne.

Całość stropu pokryta nawarstwieniami spowodowanymi osadzaniem się zanieczyszczeń z powietrza, sadzy ze świec smółek itp.

Największe zniszczenia powstały w wyniku nieszczelności poszycia dachu i zaciekania wody opadowej do wnętrza. Następną przyczyną zniszczeń są naturalne ruchy stropu. Podłoże drewniane, jako materiał elastyczny pracuje w zmiennych warunkach temperaturowo- wilgotnościowych. Polichromia natomiast jest materiałem bardziej sztywnym, stabilnym. Dlatego w wyniku pracy podłoża powstają pęknięcia, które w dłuższym czasie powiększają się, co prowadzi do powolnego odpajania drobin farby. Zniszczenia takie są naturalne i nie ma możliwości całkowitego ich zahamowania.

Należy mieć świadomość, że zniszczenia po przeprowadzeniu prac będą po czasie pojawiały się na nowo i nie będzie to wynik nieprawidłowo przeprowadzonych prac.

Drewno może być miejscowo osłabione w wyniku działania ksylofagów. Na dziś kościół jest po wykonaniu zabiegów gazowania i wolny jest od owadów żywiących się drewnem.

B.2. Warunki przechowywania

Obiekt przechowywany w warunkach wewnętrznych, nie narażony bezpośrednio na działanie czynników atmosferycznych.

B.3. Założenia planowanych zabiegów konserwatorskich

Zakładane działania mają na celu przywrócić jego walory estetyczne. Jest oczywiste, że nie ma możliwości usunięcia czynników niszczących, niemniej naprawa tynków spowoduje zahamowanie procesów niszczących. Zostanie przeprowadzona kompleksowa konserwacja techniczna oraz konserwacja estetyczna stropów. Zostaną przeprowadzone wszystkie niezbędne zabiegi jak: usuwanie nawarstwień, podklejanie miejsc odspojonych, klejenie pęknięć, wzmacnianie podłoża, profilaktyczna dezynfekcja i dezynsekcja drewna, zaprawy i warstw malarskich, uzupełnienie ubytków i scalenie kolorystyczne.

B.4. Wskazanie przewidzianych do wykonania czynności, z podaniem metod, materiałów i technik (proponowany program prac konserwatorskich)

Zabiegi ogólne

1. Wykonanie wstępnej dokumentacji fotograficznej i powykonawczej dokumentacji konserwatorskiej.
2. Wstępne oczyszczenie powierzchni obiektów z luźnych zabrudzeń poprzez delikatnie omiecenie miękkimi pędzlami z zachowaniem jak największej ostrożności
3. Profilaktyczna dezynfekcja (np.: Biothin R.).
4. Wykonanie odkrywek oraz specjalistycznych zdjęć w promieniach ultrafioletowych- określających procentową ilość zachowanego oryginału i ewentualne miejsca przemalowań

Zabiegi konserwatorskie przy stropie

5. Wzmocnienie osłabionych partii podłoża drewnianego poprzez iniekcje środkami do wzmacniania drewna np. Hekol I 50-wyбір odpowiedniego środka po przeprowadzeniu prób zabieg wykonać w przypadku zauważenia osłabienia struktury belek i desek przez działanie drewnojadów oraz grzybów i wilgoci.
6. Wzmocnianie osłabionych i pudrujących się miejsc roztworem Paraloidu B-72 lub polialkoholu winylowego
7. Podklejenie odspojonych od podłoża drewnianego partii polichromii klejem w dyspersji wodnej np. klejem polioctanowym czy dyspersją akrylową np. środkiem Primal AC 33, też wapnem koloidalnym (Calosil E 50), roztworem Paraloidu B-72- wybór odpowiedniego środka po przeprowadzeniu prób i w zależności od miejsca
8. Uzupełnianie ubytków w warstwie gruntu zaprawą kredową w celu przygotowania powierzchni pod uzupełnienie warstwy malarskiej.
9. Oczyszczanie warstwy polichromii z nawarstwień poprzez działanie na powierzchnię malowideł niewielkiej ilości wody wspomaganej dodatkiem środków powierzchniowo- czynnych np. Vulpexu lub preparatów chemicznych np. dwuwęglanu amonu, mieszaniną rozpuszczalników organicznych itp. bądź też

- oczyszczanie na sucho, mechanicznie np. za pomocą gąbki wishab, gumy chlebowej itp.- wybór metody oczyszczania po wykonaniu prób. W przypadku odkrycia przemałowań – doczyszczanie do warstwy uzgodnionej z OWKZ
10. Wyrównanie chłonności warstw podkładowych przez dosyćcenie słabymi roztworami żywic akrylowych np. Paraloidem B-72 w roztworze toluenowym bądź żywicą akrylową w dyspersji wodnej (w zależności od rodzaju wykonanego gruntu).
11. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej metodą scalająco-naśladowczą z wykorzystaniem farb o odpowiednim spoiwie renomowanych firm produkujących materiały do wykorzystania w konserwacji zabytków np. Talens, Maimeri, Renesans i zabezpieczenie powierzchni werniksem.

mgr Dorota Gryczewska
Dyplomowany Konserwator Zabytków
Uczelniana - Dyplom UMK w Toruniu
Nr 1401 z dn. 27.09.1996 r.
2-320 Opole
ul. Zagrodzka 5 Siozina

Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
opiniuje/uzgadnia*...2. karta nr 12/2023...pozostała...
jako załącznik do pisma/postanowienia/pozwolenia* nr 12/2023
projekt budowlany/program konserwatorski/dokumentacja*
znak sprawy: 2R.5144.8.2023.KON
Opole, dnia 16.03.2023r.
*niepotrzebne skreślić

OPOLSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Elżbieta Mura

Wszystkie prace konserwatorskie należy przeprowadzić pod ścisłym nadzorem konserwatorskim.

Opolski Wojewódzki Konserwator Zabytków
projekt architektoniczny programu budowlanego

